

Петро Луцик

МАНУСКРИПТ З МИНУЛОГО

Роман

Харків
«ФОЛІО»
2019

УДК 821.161.2
Л87

Художник-оформлювач
М. С. Мендор

ISBN 978-966-03-8678-5

© П. М. Лущик, 2019
© М. С. Мендор, художне
оформлення, 2019

Львів, 1340 рік

Тріумфу не вийшло.

Одному Богу відомо, на що саме розраховував король Польщі Казимир III, можливо, на радісну зустріч хоча б якоїсь частини містян або чекав від іншої частини хоч якогось супротиву, але вже точно не на таке.

Жителі Львова, що стояли обабіч дороги, якою в оточенні численної військової знаті на довгоногому, масті воронячого крила, жеребцеві в'їжджав новий правитель у місто, тримали мертву тишу. Ні тобі радісних викриків на честь короля, ні тобі захоплених зітхань місцевих панянок, серед яких чіпке око Казимира зауважило недурні личка, ні, на лихий кінець, хоч цього і найменше хотілося Казимиру саме у цей день, прокльонів чи, не дай боже, погроз!

Нічого! Лише мертва тиша! І це у такий день! Адже саме сьогодні йому, милістю Божою королю Польщі, виповнюється тридцять років, і він має право зробити собі воістину королівський подарунок: до всіх своїх попередніх титулів приєднати ще один — «король Руської землі». Здавалося, увесь напрацьований раніше розвиток подій, над яким думали найкращі уми Корони, коли були відкинуті найкращі, на думку Казимира, варіанти, а залишився найпростіший, такий, що аж ніяк не відповідав важливості такої події, по-летів шкереберть тоді, коли почет короля Польщі минув

міську браму, крізь яку зазвичай потрапляли у Львів подорожні з Кракова. На превелике розчарування Казимира, ніхто з роззяв, що висипали на вулицю подивитися на свого нового господаря, не здогадався викрикнути таке звичне для нього: «Нех жиє круль!» І заради цього він одягнув свій найкращий одяг і надів знамениту корону? Заради цих невдячних смердів, котрі вже й забули, як повинен виглядати справжній правитель?

А жителі міста обабіч вулиці мовчали, бо просто не розуміли, що відбувається. Не минуло і трьох тижнів, відколи містом, як грім серед ясного неба, прокотилася неймовірна звістка, що бояри на чолі з Данилом Тобільським, невдоволені симпатіями правителя до латинян, отруїли руського короля Юрія Болеслава. Напевне, навіть невинуватий оптиміст не сумнівався, що поляки не залишать цей вчинок непокараним, але ніхто не сподівався, що це станеться так швидко. Не встигли придворні покласти над труною з покійним королем кам'яну плиту, як містом пронеслася тривожна чутка — до Львова стрімко наближається польська армія, котру веде сам Казимир. У містян не було причин любити покійного Юрія Болеслава, але він, як-не-як, був онуком самого Юрія Львовича, а серед старожилів зустрічалися ті, котрі ще пам'ятали сина Лева. Останні розпорядження Юрія віддалили від нього навіть тих нечисленних прихильників, які ще залишалися у Львові. Коли ж до бояр просочилися чутки, що на руські землі король збирається запросити латинян і запровадити владу Папи, терпець урвався. Звичайно, любити короля перестали всі, але й убивати було даремно, адже зовсім поруч за всім спостерігав молодий амбітний поляк.

І все ж ніхто не думав, що він з'явиться так швидко.

Нічого не розумів і Лютослав, оружник королівської дружини. Йому заледве виповнилося двадцять років, але він за своє таке недовге життя встиг побувати на прикордонних заставах у Карпатах — чи не найнебезпечнішому пограниччі Руського королівства. Разом з іншими дружинниками — і оружниками, і стрільцями — він був готовий стати на захист королівства й був певен, що це вдасться. Яким же було його здивування отримати наказ залишатися на місці й навіть поміняти кольчугу на звичайний одяг! І ось він стоїть разом з іншими городянами та спостерігає за бундючним Казимиром, що збирається господарювати у його місті.

Від злості Лютослав до хрускоту стиснув кулаки. Цей хрускіт почув літній чоловік, що стояв поруч. Він здивовано подивився на дуже постать Лютослава, видно, одразу впізнав у ньому дружинника, потім перевів погляд на обличчя.

— І чому ти тут? — поцікавився він. — І де твій меч?

Не дочекавшись відповіді (а, може, і не чекав на неї зовсім), презирливо сплюнув собі під ноги.

Це не сподобалося якійсь жінці, котра тримала у руці невеликий кошик з гнучкої лози. Видно, вона поверталася з недалекого звідси базару і дорогою додому вирішила подивитися на дивне дійство. Жінка дещо відступила вбік, неначе боялася, що сердитий чоловік плюне знову і на цей раз саме у неї.

— Чого ви причепилися? — невдоволено запитала вона. — Що він винен перед вами?

— Винен! — упевнено відповів співрозмовник. — На його місці я не стовбичив отак, як він, а дістав би меч і показав цим зайдам, що ми тут господарі.

Наші дні

I

Павло Загородній відійшов від стіни на кілька кроків і критично подивився на виконану роботу. Стіна мала колір «морської хвилі», але Павло, чесно кажучи, не знав, хвилю котрого моря мала на увазі нова власниця квартири на четвертому поверсі побудованого ще за Австрії будинку. За свій не такий уже великий вік (а про це не варто не лише питати, але й навіть подумати) фурія, як уже у перший день знайомства назвав жінку його напарник Василь Гутовий, побувала чи не на усіх найвідоміших курортах світу і бачила моря різних кольорів. Загородній за свої тридцять років, окрім служби в армії і однієї подорожі до Одеси ще у далекі шкільні роки, ніде не був, і як виглядає море, знав із тієї ж подорожі. Правда, тоді штормило, і море було свинцевим. Навряд чи саме цей колір мала на увазі фурія. Правда, у цьому допоміг Василь. Обійшовши чи не половину будівельних магазинів Львова — лише великих, слушно припустивши, що саме там знайде відповідь на це сакраментальне запитання, він повернувся не просто із знаннями про потрібний колір, але й з готовим вапняним розчином.

Колір морської хвилі, що представив перед напарником Василь, за його ж таки словами, відповідає морю острова Балі, куди фурія поїхала з багатим чоловіком, а повернулася

не менш багатою вдовою. Павло і Василь так і не зрозуміли, що сталося з її чоловіком: чи з'їла акула, чи подавився кальмаром, а, може, і навпаки. Принаймні Балі стало для жінки знаковим. Гріх було не скористатися цим.

— Норм! — після деякої паузи сказав Павло.

— Нічого не норм! — відказав напарник. — Чи ти сподіваєшся, вона не помітить цю Джомолунгму?

Василь мав на увазі вигин на стіні, котру їм довелося вирівнювати і штукатурити. Зведена ще наприкінці дев'ятнадцятого століття стіна мала цей досить-таки помітний дефект, котрий ніхто не намагався ліквідувати до цього часу. Тверезо оцінивши ситуацію, Василь з Павлом вирішили залишити все, як було, максимально зменшивши виступ.

— Василю, не починай знову! — скрикнув Павло. — Якщо до нас ніхто не захотів зв'язуватися з цією Джомолунгмою, то і нам не варто її чіпати. Та й від чого тут панікувати? Два сантиметри виступу — не більше!

— І метр у діаметрі!

— Та не панікуй — прорвемось!

Павлові дуже хотілося додому. Сьогодні п'ятниця; він отримає всю зарплатню за цю квартиру, встигне на останній автобус і два дні відпочине з Настею та дітьми, а вже на понеділок він має нове замовлення. Головне, щоб сьогодні все вийшло гладко.

Поки Василь збирав своє приладдя, Павло виглянув з вікна. Унизу задзенькотів трамвай, і будинок злегка затремтів. Загородній навіть не підозрював, у скільки обійшлася фурії ця чотирикімнатна квартира у центрі міста (напевне, колись це були два окремі приміщення, але хтось вирішив виправити цю «несправедливість»), та, чесно кажучи,

йому не хотілося б жити саме тут. Виріши у селі, де твоїм є все, не тільки простір за дверима, Павло ні за що не поміняв би сільську свободу на міський комфорт, тим більше що сучасні технології все ж стирають межі між містом і селом.

Павло зауважив сріблястий «ягуар», що припаркувався на вулиці навпроти будинку. З салону довгий час ніхто не виходив, і Загородній подумав було, що це не те авто, котре його цікавить, але ось дверцята відчинилися і вся у червоному на високих підборах з'явилася власниця квартири. Кинувши погляд угору, жінка зауважила у вікні Павла, але з висоти четвертого поверху не можна розгледіти міміку на обличчі жінки, до того ж якщо ця жінка так нафарбована.

— Готуйся, зараз почнеться! — попередив Павло, відходячи від вікна.

— Приїхала? — чомусь запитав Василь Гутовий.

Він подивився на годинник.

— Ти диви — навіть вчасно! Не до добра це.

Павла завжди дивувала схильність напарника до песимізму, але він розумів, що Гутовому просто так легше жити: збудеться те, що він собі навігадував, а він уже готовий до цього; не збудеться — також добре. Павло, навпаки, був реалістом з нахилом до оптимізму. А зараз вони удвох — песиміст і оптиміст — чекали у ними ж відштукатуреній квартирі вердикту.

Коли жінка з'явилася у дверях, майстри були готові до будь-яких несподіванок. На їхнє велике здивування, фурія привіталася і поцікавилася, чи закінчили вони роботу. Отримавши ствердну відповідь, лише сказала:

Зміст

Львів, 1340 рік	3
Наші дні	17
Епілог	278